

Державна служба статистики України
Головне управління статистики у Чернівецькій
області

**ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ**
У 2013 РОЦІ

Доповідь

Чернівці

**Державна служба статистики України
Головне управління статистики у Чернівецькій області
Управління статистики виробництва
Відділ статистики промисловості**

вул. Головна, 249-а, м. Чернівці, 58018, Україна
тел: (0372) 55-09-42, факс: (037) 58-19-33
E-mail: gus@cv.ukrstat.gov.ua
Web: www.cv.ukrstat.gov.ua

Доповідь підготовлено відділом статистики промисловості управління статистики виробництва за участю відділу статистики будівництва, капітальних інвестицій та інвестицій зовнішньоекономічної діяльності.

У доповіді використані дані річних державних статистичних спостережень за формами №№ 1-інновація, 2-інвестиції, 10-зез.

Доповідь підготовлена на замовлення користувачів на платній основі.

СКОРОЧЕННЯ

в.п. – відсоткові пункти
тис. – тисяча
млн. – мільйон
грн. – гривня

З питань придбання економічної доповіді звертатись

- адреса: м.Чернівці, вул. Головна, буд. 249а, каб. № 306
- телефон 58-13-44, 58-18-99

Вих. 03-01-60/263
від 19.06.2014р.

Інноваційна діяльність в Чернівецькій області у 2013 році

У сучасному світі рівень економічного розвитку країни визначається не стільки природними ресурсами чи обсягами виробництва, скільки здатністю суб'єктів господарювання до генерування та впровадження нових ідей.

Важливість інновацій незаперечна як для країни в цілому, так і для окремих її підприємств та громадян. За допомогою новітніх рішень уряди країн здатні ефективно виконувати свої функції, пов'язані із захистом національної безпеки та навколишнього середовища, охороною здоров'я та підвищенням продуктивності праці. Компаніям інновації створюють стратегічні переваги в найбільш конкурентних областях, пересічним громадянам – підвищують рівень та якість життя.

Розвиток країни неможливий без всебічного та постійного використання нововведень, постійного перетворення наукових знань у технології та науково-технічні розробки для виробництва.

Аналіз стану розвитку інноваційної діяльності, як в Україні, так і в області дає змогу відзначити, що останніми роками понад 80% промислових підприємств не займаються інноваційною діяльністю. Впродовж 2011–2012 років частка інноваційно активних підприємств була майже незмінною – 18,6 та 18,4 відсотків. У 2013р. кількість інноваційно активних промислових підприємств області порівняно з 2012р. зменшилася на 18,9% і склала 30 підприємств, що становило 16,5% від загальної кількості обстежених промислових підприємств (Додаток 1).

За даними Держстату України у 2013р. питома вага інноваційно активних підприємств по Україні склала 16,8% (у 2012р. – 17,4%). У 7 регіонах України вона перевищувала позначку 20%, не досягли 10%-го значення 2 області. Серед регіонів України Чернівецька область за часткою інноваційно активних підприємств посіла 15 місце (у 2012р. – 12 місце).

Найбільша частка інноваційно активних підприємств спостерігалася у виробництві меблів, іншої продукції, ремонті і монтажу машин і устаткування (40,0% від кількості обстежених підприємств відповідного виду промислової діяльності), текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, виробництві хімічних речовин і хімічної продукції (по 33,3%), постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (28,6%), машинобудуванні (27,3%).

У м.Чернівцях інноваційною діяльністю займалося 18 підприємств або 24,7% від кількості обстежених промислових підприємств міста.

Найбільша частка інноваційно активних підприємств серед районів області була у Сторожинецькому (31,6% від обстежених промислових підприємств району), Герцаївському, Путильському та Хотинському (по 20%) районах. Не займалися інноваційною діяльністю промислові підприємства м.Новодністровська, Вижницького, Заставнівського, Кельменецького та Кіцманського районів.

**Витрати на
інноваційну
діяльність**

У 2013р. на нововведення витрачали кошти 26 інноваційно активних підприємств, що становить 86,7% від загальної кількості інноваційно активних підприємств (у 2012р. – 34 та 91,9% відповідно). Кількість цих підприємств порівняно з 2012р. зменшилась на 23,5%.

Найбільша кількість підприємств, що витрачали кошти на інноваційну діяльність належала підприємствам з виробництва меблів (19,2% від загальної кількості підприємств, що витрачали кошти на нововведення), харчових продуктів, напоїв, з оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів, виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння (по 15,4%), з виробництва гумових та пластмасових виробів (11,5%).

Загальний обсяг витрат на інновації у 2013р. становив 51,3 млн.грн. (у 2012р. – 51,7 млн.грн., у 2011р. – 51,8 млн.грн., у 2010р. – 38,4 млн.грн.).

Найбільші витрати на нововведення спостерігалися на підприємствах з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 25,2 млн.грн., що становить 49,1% від загального обсягу інноваційних витрат по області, з виробництва харчових продуктів та напоїв – 16,2 млн.грн. (31,6%), машинобудування – 3,1 млн.грн. (6,0%), з виробництва гумових і пластмасових виробів – 2,4 млн.грн. (4,8%), з оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів, виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння – 2,1 млн.грн. (4,0%), з виробництва меблів – 0,9 млн.грн. (1,8%).

Традиційно із загального обсягу витрат найбільше коштів підприємства області витрачали на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення.

Розподіл обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності, %

У 2013р. частка витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення порівняно з 2012р. скоротилася з 91,4% до 72,2%.

Інноваційно активними підприємствами на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення було витрачено 37 млн.грн. (у 2012р. – 47,2 млн.грн., у 2011р. – 49 млн.грн.). З них майже 68% становили витрати підприємств з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, 10,4% – з виробництва харчових продуктів, напоїв, 5,5% – з оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів, виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння, 5,2% – з виробництва гумових і пластмасових виробів, 5,1% – машинобудування, 2,3% – з виробництва меблів, 0,4% – хімічних речовин і хімічної продукції.

Найбільші витрати коштів на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення спостерігались у Сокирянському районі, де на ці цілі було витрачено 25,1 млн.грн., що становить 68% від загальнообласного обсягу витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення.

Інноваційно активними підприємствами м.Чернівців було придбано машин, обладнання та програмного забезпечення на суму 6,1 млн.грн., що становить 16,4% від загальнообласного обсягу витрат на придбання машин, обладнання, програмного забезпечення та 76,3% від загального обсягу інноваційних витрат по м.Чернівці.

Із загального обсягу витрат інноваційно активними підприємствами області було витрачено 0,7 млн.грн. (1,3%) на придбання науково-дослідних розробок та 0,4 млн.грн. (0,7%) – на внутрішні науково-дослідні розробки. Інші витрати, які включають в себе навчання та підготовку персоналу для розробки та запровадження нових або значно вдосконалених продуктів та процесів, діяльність щодо ринкового запровадження інновацій та інші роботи, пов'язані зі створенням та впровадженням інновацій, становили 13,2 млн.грн. (25,7%) (Додаток 2).

**Впровадження
інновацій**

Розвиток сучасної економіки, забезпечення зростання обсягів матеріальних потреб суспільства значною мірою залежить від всебічного розвитку матеріального виробництва, його технічного переозброєння на основі передових та нових технологій, удосконалення організації праці та управління. Впровадження новітніх технологій – це ризикований, проте єдиний шлях виведення підприємств на нові високі рівні технологічного та економічного розвитку і підвищення їх конкурентоспроможності.

У 2013р. інновації впроваджували 15 промислових підприємств, що порівняно з 2012р. менше на 21,1%. Питома вага підприємств, що впроваджували інновації склала половину від інноваційно активних або 8,2% від обстежених промислових підприємств, що відповідно на 1,4 в.п. та на 1,3 в.п. менше, ніж у 2012р.

У 2013р. інноваційну продукцію впроваджували 10 промислових підприємств. Їх кількість порівняно з 2012р. зменшилась на 16,7%.

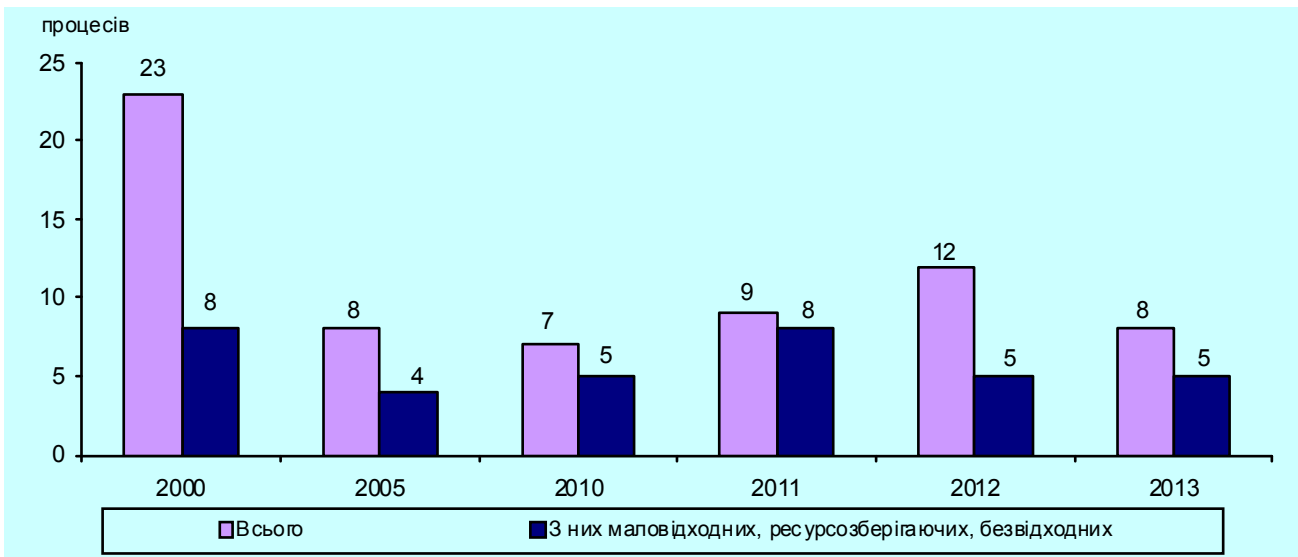
Промисловими підприємствами було освоєно 23 нових видів продукції, що порівняно з 2012р. менше на 60,3%.

Найбільше нової продукції було освоєно підприємствами машинобудування (6 найменувань), з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції (5), меблів (4).

Нові технологічні процеси впроваджували 7 промислових підприємств, якими було впроваджено 8 нових або вдосконалених методів обробки та виробництва продукції (технологічних процесів), з них 5 – маловідходних і ресурсозберігаючих процесів. У 2013р. порівняно з 2012р. кількість впроваджених технологічних процесів зменшилась на 33,3%.

Впровадження інновацій на промислових підприємствах		
	2012	2013
Впроваджено нових технологічних процесів	12	8
з них маловідходних, ресурсозберігаючих, безвідходних	5	5
Впроваджено інноваційних видів продукції, найменувань	58	23
з них нових видів техніки	18	6

Кількість впроваджених нових технологічних процесів

У 2013р. промисловими підприємствами було придбано 6 нових технологій, що порівняно з 2012р. менше майже на 82%.

Організаційні інновації у 2013р. впроваджувало 4 промислових підприємства області, маркетингові – 5.

Фінансування інноваційної діяльності

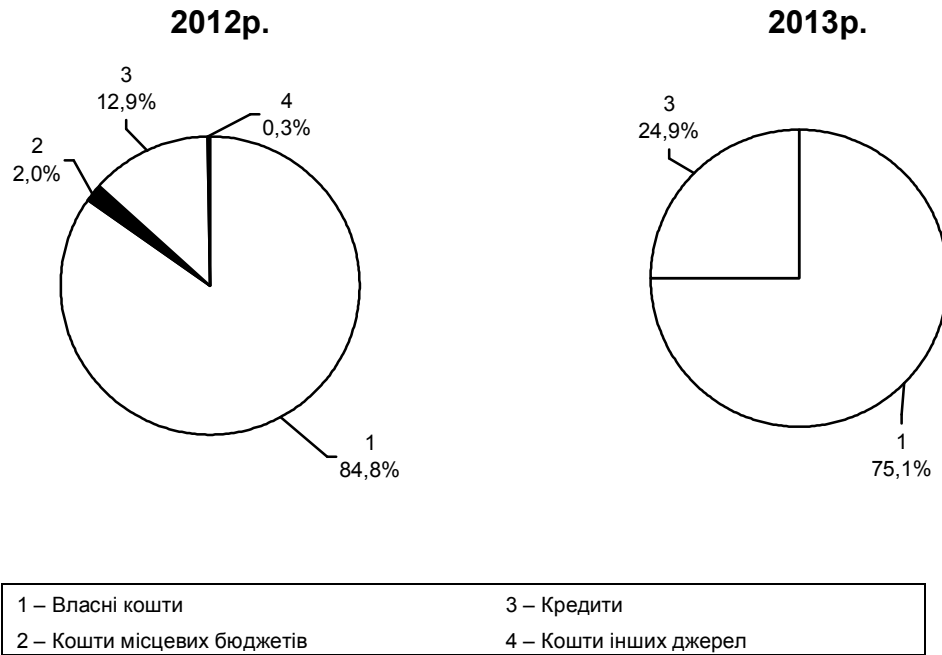
Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності залишаються власні кошти підприємств. У 2013р. всі підприємства, що витрачали кошти на інноваційну діяльність, здійснювали нововведення за рахунок власних коштів. Одночасно, крім власних коштів, 2 підприємства (7,7% від загальної кількості підприємств) скористалися кредитами.

Питома вага власних коштів, які промислові підприємства витрачали у 2013р., зменшилася на 9,7 в.п. і становила 75,1% від загального обсягу витрат або 38,5 млн.грн. (у 2012р. – 84,8% або 43,8 млн.грн.). Частка кредитних коштів, отриманих підприємствами у 2013р. для здійснення інновацій, збільшилась на 12 в.п. і становила 24,9% від загального обсягу фінансування (Додаток 3).

Інноваційна діяльність відзначається високим ступенем ризику, тому для суб'єктів інноваційної діяльності необхідна державна підтримка у вигляді прямого фінансового сприяння та податкових стимулів. В останній раз кошти з держбюджету на здійснення інноваційної діяльності промисловим підприємствам області були виділені у 2006р. (0,4 млн.грн.).

Також важливу роль для інноваційної діяльності мали б відігравати кошти інвесторів. Проте, на здійснення нововведень підприємства області востаннє були профінансовані вітчизняними інвесторами у 2005р. в сумі 97,8 тис.грн. (0,7% від загального обсягу фінансування), а іноземними інвесторами – у 2009р. на 20,1 млн.грн. (41,7%).

Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами

Інвестиційна діяльність

За 2013р. промисловими підприємствами області було освоєно 206,9 млн.грн. капітальних інвестицій або 9,2% від загальнообласного обсягу інвестицій, що на 27,6% більше порівняно з 2012р.

Підприємствами добувної промисловості освоєно 6,4 млн.грн. капітальних інвестицій (3,1% від загального обсягу інвестицій промислових підприємств), їх обсяг на 8,7% менше порівняно з 2012р.

Підприємствами переробної промисловості освоєно 118,6 млн.грн. (57,3% від обсягу капіталовкладень промислових підприємств), що на 30,8% більше, ніж у 2012р.

Найнижчі темпи освоєння інвестицій у 2013р. спостерігалися у підприємств з виробництва меблів, іншої продукції, ремонту і монтажу машин та устаткування – у 5,8 раза менше, з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції – на 36,6% та виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – на 10,3% менше.

Проте, зросли порівняно з 2012р. обсяги інвестицій, освоєних підприємствами металургійного виробництва, з виробництва готових металевих виробів, крім машин та устаткування – у 11,7 раза, текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів з шкіри та інших матеріалів і з виробництва машин та устаткування не віднесених до інших угруповань – у 2,0 раза по кожному виду діяльності.

Підприємствами з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря освоєно 75,5 млн.грн. капітальних інвестицій (36,5% від обсягу капіталовкладень промислових підприємств), що порівняно з 2012р. на 30,2% більше.

Підприємствами з водопостачання, каналізації, поводження з відходами освоєно капітальних інвестицій на 6,4 млн.грн. (3,1% від загального обсягу капітальних інвестицій промислових підприємств), їх обсяг на 30,6% менший порівняно з 2012р.

Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), внесених з початку інвестування в промислові підприємства області, станом на 31 грудня 2013р. становив 29,8 млн.дол.США, що на 1,0% більше обсягів інвестицій на початок 2013р.

В підприємства переробної промисловості внесено 29234,6 тис.дол.США, з них в підприємства з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів внесено 20064,2 тис.дол.США, з виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності – 4321,7 тис.дол.США та виробництва меблів, іншої продукції, з ремонту і монтажу машин і устаткування – 2192,9 тис.дол.США.

Інвестиції надійшли з 30 країн світу. До найбільших країн-інвесторів входили Кіпр, Італія, Естонія, Сейшельські острови, Туреччина та Німеччина, на них припадало 88,0% від загального обсягу прямих інвестицій.

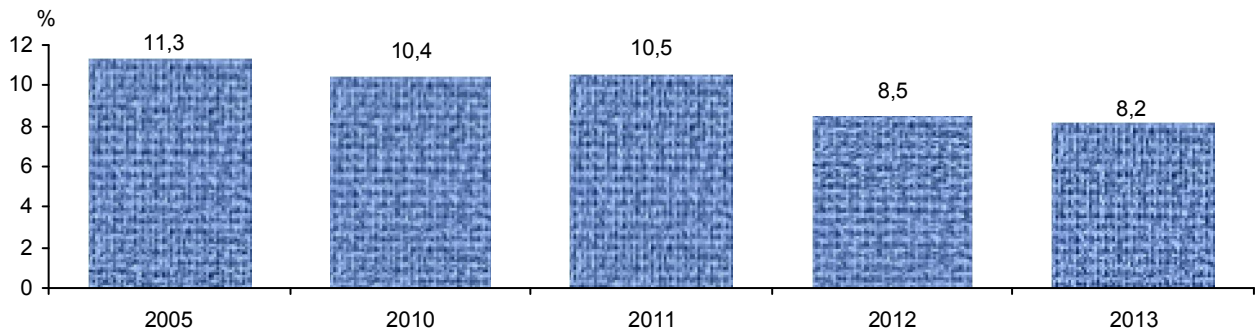
В промислові підприємства м.Чернівців внесено 7261,3 тис.дол.США або 24,4% від обсягу іноземного капіталу (акціонерного), вкладеного в промислові підприємства області. Серед районів найбільші обсяги іноземних інвестицій спрямовані в промислові підприємства Кіцманського – 16279,3 тис.дол.США (54,7%), Новоселицького – 2667,8 тис. (9,0%) та Хотинського – 1528,3 тис. (5,1%) районів.

Реалізація
інноваційної
продукції

Одним із важливих показників успішної діяльності підприємств області є реалізація нової продукції, розширення асортименту та ринків збуту. Проте, аналіз динаміки вказує на те, що відбувається зниження частки підприємств, які реалізовували інноваційну продукцію в загальній кількості обстежених промислових підприємств. Так, у 2013р. частка підприємств, які реалізовували інноваційну продукцію, становила 8,2% від обстежених підприємств і

порівняно з 2012р. зменшилась на 0,3 в.п., з 2011р. – на 2,3 в.п., з 2010р. – на 2,2 в.п.

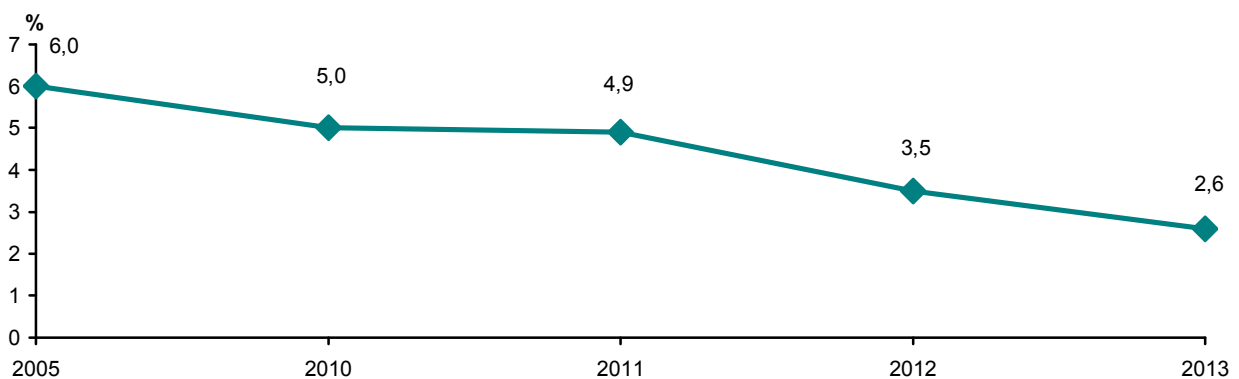
Питома вага підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію до загальної кількості обстежених промислових підприємств

Інноваційну продукцію у 2013р. реалізовували 15 промислових підприємств області, що порівняно з 2012р. менше на 11,8% (у 2012р. – 17, у 2011р. – 22). На відміну від попередніх років, у 2013р. підприємства області не реалізовували продукцію, що є новою для ринку.

У 2013р. обсяг реалізованої інноваційної продукції становив 99,9 млн.грн. або 2,6% від загального обсягу реалізованої промислової продукції (у 2012р. – 132,2 млн.грн. або 3,5%, у 2011р. – 178,1 млн.грн. або 4,9%, у 2010р. – 153,9 млн.грн. або 5,0%).

Питома вага обсягу реалізованої інноваційної продукції

Скорочення питомої ваги обсягів реалізованої інноваційної продукції свідчить про те, що нововведення, які впроваджуються на промислових підприємствах області, так і не стали засобом підвищення конкурентоспроможності продукції власного виробництва.

По Україні питома вага обсягів реалізованої інноваційної продукції у 2013р. становила 3,3%. Серед регіонів України за цим показником Чернівецька область посіла у 2013р. – 16-17 місце (у 2012р. – 11 місце).

Частка реалізованої промисловими підприємствами області інноваційної продукції в її загальному обсязі по Україні у 2013р. становила 0,3% (у 2012р. цей показник дорівнював 0,4%).

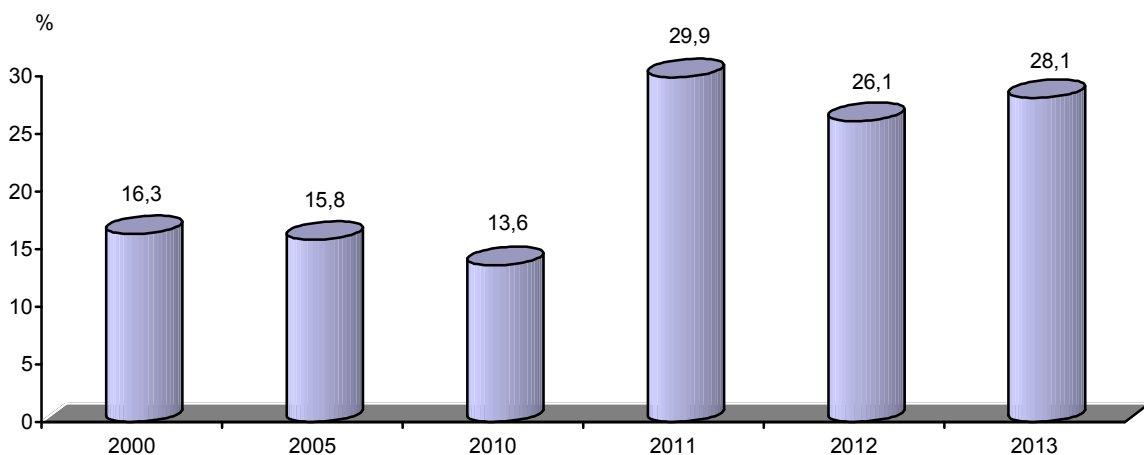
Найбільше було реалізовано інноваційної продукції підприємствами з виробництва харчових продуктів (65,1% від загальнообласного обсягу реалізованої інноваційної продукції), машинобудування (15,3%), з виробництва гумових і пластмасових виробів (13%).

Незначна частка обсягу реалізованої інноваційної продукції належить підприємствам з виробництва меблів, поліграфічній діяльності, тиражуванні записаної інформації, текстильного виробництва, з оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини, та корка, крім меблів, з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції (4,0–0,3%).

Інноваційну продукцію за межі України реалізовували 4 промислових підприємства, що порівняно з 2012р. менше на 42,9%. Питома вага цих підприємств становила 26,7% від кількості підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію, що на 14,5 в.п менше порівняно з 2012р.

За межі України було реалізовано інноваційної продукції на 28 млн.грн. (у 2012р. – 34,5 млн.грн.), що становить 28,1% (у 2012р. – 26,1%) від обсягу реалізованої інноваційної продукції.

Частка інноваційної продукції, реалізованої за межі України, в загальному обсязі реалізованої інноваційної продукції

У країні СНД підприємства області реалізували інноваційної продукції на суму 10,5 млн.грн. (у 2012р. – 10,6 млн.грн.), що становить 10,5% від загального обсягу реалізованої інноваційної продукції.

Висновки

Попередні роки економічних реформ не спромоглися створити необхідні умови для інноваційного розвитку економіки, примноження та зміцнення інтелектуального потенціалу українського суспільства, освоєння нових високих технологій, подолання структурних деформацій.

За даними обстеження інноваційної діяльності промислових підприємств у 2013р. кількість підприємств, що впроваджували інновації зменшилася порівняно з 2000р. на 72,7%, з 2005р. – на 21,1%, з 2010р. – на 37,5%.

Збитковість значної частини промислових підприємств, зростання цін на сировину, відсутність замовлень на виготовлення продукції та ринків збуту готової продукції, незахищеність вітчизняного ринку від неконтрольованого ввозу імпортованих товарів, збільшення собівартості продукції та зниження її конкурентоспроможності за ціновим фактором через постійне зростання тарифів на транспортні послуги, газ, електроенергію та паливно-мастильні матеріали також негативно впливають на розвиток інноваційної діяльності в області.

У зв'язку із цим в області з кожним роком скорочується кількість підприємств, які реалізують інноваційну продукцію. Так, у 2013р. порівняно з 2005р. кількість таких підприємств скоротилася на 38,5%, порівняно з 2010р. – на 31,8%, у тому числі кількість підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію за межі України скоротилася порівняно з 2005р. – на 60%, з 2010р. – на 33,3%.

Проблем в інноваційній сфері багато. Рішення щодо реформування економіки повинні впливати з наявного потенціалу та бути результативними вже сьогодні. Головне, що зробить розвиток економіки сталим, а економіку конкурентною – нарощування її інноваційної складової. На це має бути спрямована інноваційна політика, покликана об'єднувати загальними завданнями науку, техніку, виробництво, споживання, фінансову систему, освіту. Вона має бути орієнтована на використання інтелектуальних ресурсів, розвиток високотехнологічних виробництв і пріоритетів економіки. Тому інноваційна діяльність потребує особливих механізмів стимулювання та державної підтримки.

Перший заступник
начальника Головного управління

Т.Г. Сарчинська